

## IMPACTUL PARTENERIATULUI FAMILIE-ȘCOALĂ ÎN EDUCAȚIA PENTRU TOLERANȚĂ A ELEVILOR MICI

Lilia ȚURCAN-BALȚAT, dr., conf. univ.

Catedra Pedagogie și Psihologie generală, UST

Natalia GÎNCU, student, UST

**Rezumat.** Cercetarea este determinată de importanța parteneriatului familie-școală în educația pentru toleranța elevilor. Conținutul articolului demonstrează necesitatea dezvoltării relației de parteneriat pentru a desfășura cu succes educația pentru toleranța elevilor, deoarece cultura toleranței devine un deziderat al educației și o lege nescrisă care trebuie respectată de membrii unei comunități sociale, inclusiv comunitatea pedagogică, în condițiile în care comunicarea este instrumentul spiritual al omului în procesul de socializare.

**Cuvinte cheie:** parteneriat, familie, școală, elevi, toleranță.

**Abstract.** Research is determined by the importance of the family-school partnership in the education for tolerance of the students. The content of the article demonstrates the need to develop the partnership relationship in order to successfully carry out education for tolerance of students, because the culture of tolerance is becoming a desideratum of education and an unwritten law to be respected by members of a social community, including the pedagogical community, in the conditions in which communication is the man's spiritual instrument in the process of socialization.

**Keywords:** partnership, family, school, students, tolerance.

Parteneriatul este o formă de colaborare între două sau mai multe entități, persoane fizice și/sau juridice care au interese comune, acționează asumat prin valorificarea tuturor resurselor de care dispun, pentru atingerea unor scopuri comune.

Parteneriatul educațional rezultă din presiunile actuale ale societății contemporane asupra condiției școlare a elevilor mici. În aceste circumstanțe socio-educative crește valoarea pedagogică a parteneriatului școală-familie în vederea acordării unui sprijin permanent și durabil în educația elevilor mici. *Comunicarea tolerantă în mediul școlar și familial* trebuie să ocupe un loc important, în acest sens, relația profesor-elevi fiind deosebit de semnificativă și importantă.

Elevii mici au nevoie de consiliere și îndrumare în procesul de formare a personalității. În condițiile în care comunicarea pedagogică în cadrul parteneriatului educațional este optimă, elevii mici fiind sprijiniți pentru a depăși situațiile de criză în dezvoltarea școlară, aceștia pot parcurge cu ușurință multiplele dificultăți caracteristice parcursului școlar. În acest scop pedagogic, pentru a găsi soluții la problemele școlare și personale ale elevilor parteneri sociali: părinții, elevii și profesorul trebuie să interacționeze, să comunice și să interrelaționeze în baza valorilor culturii, în general și a culturii toleranței, în special [5, p. 56].

Reforma învățământului aduce o schimbare semnificativă în ceea ce privește relația învățătorului cu ceilalți factori implicați în educarea elevului, îndeosebi cu familia. Poziția familiei este aceea de partener într-un proces de dezvoltare, de conturare a drumului și rolului social pe care îl va alege copilul. Familia are dreptul de a se implica în alegerea ofertei educaționale, a carierei de mai târziu, dar și obligația de a urmări și sprijini eforturile copilului și

ale școlii. Expresia parteneriat cu familia nu înseamnă doar o altă denumire a unei relații mai vechi în care familia era informată periodic ori la cerere, asupra evoluției copilului în activitatea școlară. Este vorba de o schimbare de statut a familiei în raport cu școala. Familiei îi revin acum mai multe drepturi- pe care noi trebuie să-i ajutăm, să-i conștientizăm și să beneficieze de ele, dar și sarcini sporite [1, p. 97].

*Caracterul oportun al parteneriatului educațional* rezultă din problematica elevilor mici și a părinților care nu știu cum să intervină în educația acestora. Din aceste considerente actualizăm afirmația autoarei El. Vrășmaș (2002) „*schimbarea pozitivă în conduita elevilor mici vizează achiziția de informații, modificarea reprezentărilor asupra realității educaționale, formarea și refacerea unor percepții asupra realității interne/externe a familiei/școlii, procesele cognitive atitudinile și comportamentele noi, toate acestea fiind necesare pentru înțelegerea fundamentală a omului*”. Una din problemele discutate an de an de către profesori este faptul că *părinții nu se implică în procesul educativ* atât școlar cât și extrașcolar. Se întâmplă ca părinții să se intereseze de copil atunci când problemele sunt mai mari, când dirigintele sau profesorul reușește să ia legătura cu el și astfel ajunge părintele la școală. Dacă evoluția copilului nu este observată permanent, acel copil poate să întâmpine probleme la clasă. Motive ca ”nu am timp”, “sunt obosit din cauza programului încărcat”, nu sunt valabile pentru a justifica nepăsarea și neimplicarea părinților [apud; 6].

Nivelul scăzut de educație și cultură a părinților generează dezinteres față de rezultatele școlare ale elevilor mici constituind o barieră de comunicare eficientă între profesor și elev. Un profesor interesat să afle cât mai multe despre clasa cu care lucrează, despre elevul pe care îl are la clasă, caută informații despre acesta. Acesta este și motivul pentru care parteneriatul școlii cu familia poate fi un prilej de colectare a informațiilor care să ajute la excluderea intoleranței și a barierelor de comunicare profesor-elevi. Frecvența și consistența acestor informații despre copil, se dovedește de cele mai multe ori a fi un test dificil de trecut pentru fiecare în acest parteneriat. Colaborarea școlii cu familia trebuie să asigure unitatea influențelor educative asupra elevilor, precum și o continuitate, în ceea ce privește evoluția de la o etapă la alta, a clasei și a fiecărui elev în parte [5, p. 67].

Responsabilitatea pedagogică a profesorilor este de a informa părinții cu privire la modul în care se pot implica activ în viața și modul de lucru al copiilor. Sistemul educativ poate îmbunătăți performanța elevilor și strategiile de educație doar implicarea activă a părinților. Familia a avut întotdeauna o influență decisivă asupra educației, capabilă să reacționeze și să contribuie la dezvoltarea personalității elevilor, căreia datorăm virtuțile neamului, în familie se consolidează relațiile între generații, care sunt de o importanță deosebită pentru societatea umană. Observând sistematic copilul acasă sau în mediul școlar se poate depista din timp problemele de comportament sau de adaptare la sarcinile școlare. Cunoașterea acestor probleme poate conduce la adoptarea unui program educațional adecvat fiind mai ușor să previi decât să corectezi problemele de educație.

În investigațiile contemporane se menționează necesitatea sporirii culturii pedagogice a părinților și importanța formării continue a culturii emoționale a profesorilor *în scopul educației*

*pentru toleranță a elevilor*; se menționează că de nivelul *de cultură pedagogică a profesorilor și a părinților depinde eficiența educației copiilor* începând cu primii ani de viață. *Devine tot mai importantă integrarea educației pentru toleranță în școală*, educarea copiilor în spiritul toleranței și a respectului.

*Educația pentru toleranță* derivă din ideile: „*toleranța este salvarea societății*” care *degradează treptat*, „*Cultura emoțională a profesorilor conduce la învățarea de către elevi a valorilor autentice*”, „*Atât părinții, cât și profesorii au nevoie de sprijin în educația elevilor mici*” ș. a. Respectul și înțelegerea reciprocă, conviețuirea în armonie sunt cele mai actuale probleme ale timpurilor noastre. De aceea, este necesar a vorbi despre toleranță. “Cum educăm la copii toleranța? Îi formăm oare într-adevăr în spiritul toleranței? Cum îi învățăm să-și respecte colegii, părinții, profesorii?” Prin a-ți iubi propria limbă, istorie și cultură, prin a manifesta interes față de alte popoare, alte limbi. Studiind relațiile dintre copii în școală, înțeleg că educația toleranței este un obiectiv de primă importanță. Necesitatea de a educa toleranța comunicării devine o condiție necesară coeziunii pedagogice pentru educația copiilor de diferite confesiuni, orientări politice, tradiții culturale [3, p. 51].

*Educația pentru toleranță*, un nou tip de educație, poate fi integrată prin intermediul disciplinelor, poate fi studiată ca disciplină opțională sau prin activități extrașcolare desfășurate cu copiii. Utilizarea unor metode de învățământ adecvate, precum și îmbinarea celor tradiționale cu cele moderne în educarea copiilor prin toleranță și contribuția noastră, a cadrelor didactice, au efecte benefice în ceea ce privește tolerarea reciprocă a copiilor și combaterea violenței în școală. Comunicarea eficientă părinți-profesor-elevi presupune existența unor relații de intercunoaștere, de inter-comunicare, precum și a unor relații socio-afective bazate pe cultură emoțională și încredere reciprocă [7, p. 19].

Relația profesor-elev reprezintă o „*sinteză a relațiilor interpersonale*” pe fundalul cărora se dezvoltă cunoștințe și atitudini. Ele sunt generate de natura relațiilor interumane și se amplifică prin educație”. „*Omul este rodul educației pe care o primește*” (Helvetius). Comunicarea tolerantă în învățământul primar este un punct de plecare al elevilor mici pentru a depăși conflictele intra- și interpersonale. Comunicarea tolerantă conduce la înțelegerea situației, la acceptarea unui punct de vedere. Școala este instituția care formează noi personalități iar profesorul modelează aceste personalități și de aceea relația dintre profesor și elev este foarte importantă. Relația profesor-elev este una de colaborare, de încredere și de respect reciproc. Elevul nu trebuie să se simtă „controlat”, ci sprijinit. Profesorul trebuie să fie mai mult un organizator al situațiilor de învățare și un element de legătură între elev și societate, care mediază și facilitează accesul la informație. În comunicarea didactică profesorul trebuie să-i facă pe elevi să simtă că el are o vocație în această direcție, că este un partener de încredere, care dorește un dialog autentic. Competența de comunicare se va manifesta și prin capacitatea de ascultare a elevilor. Cei mai apreciați profesori sunt cei care permit libertatea de exprimare a elevilor, care nu-i fac nici să se simtă judecați, nici manipulați, nici sfătuiți, ci cei care le oferă sentimentul de siguranță și libertate a comunicării [6, p. 34].

Partenerii sociali implicați în procesul educativ (profesor, elev, părinte), trebuie să interacționeze prin comunicare ca să cunoască problemele cu care se confruntă în vederea propunerii unor soluții de interes comun. Parteneriatul familie-școală este un context pedagogic în cadrul căruia elevii pot învăța cultura socială, cultura emoțională și cultura toleranței. Valorificarea parteneriatului presupune în primul rând consilierea părinților pentru a-i ajuta să înțeleagă specificul vârstei copiilor.

Parteneriatul școală- familie este unul dintre aspectele cele mai importante, îndeosebi pentru că în cadrul acestui parteneriat toți actorii pot fi mobilizați și pot acționa pentru a sprijini elevii lor pentru a depăși problemele cu care se confruntă, fie ele sociale, economice sau culturale. Școala este unul dintre cele mai importante locuri în care colaborarea cu familia se poate realiza, tocmai datorită faptului că ea se află în contact permanent atât cu elevii și familiile lor cât și cu ceilalți actori sociali.

Prin urmare, părinții trebuie să mai lucreze la capitolul toleranță, deoarece toți copii sunt diferiți, și ei trebuie să-i accepte așa cum sunt ei. Trebuie să-i motiveze, să le trezească entuziasmul de carte și școală dar să nu le formeze dezgust. Părinții sunt modele pentru copii. De ei depinde succesul elevului. Profesorii și părinții sunt cei care cresc la elevi nivelul de toleranță, sunt cei care formează în ei și dezvoltă valorile toleranței. În cadrul școlii, dacă apar unele conflicte cu tentă de intoleranță, sunt curmate în stadiul embrionar de către profesori. Profesorul tolerant formează la elevii lui această valoare foarte ușor. Ei devin personalități integre care acceptă și sunt acceptați de cei din jur. Interacționează foarte ușor în mediul social și repede resping toate barierele. A fi tolerant este o artă, iar această artă o pictează profesorul.

În această ordine de idei, perspectivele comunicării orientate spre dezvoltarea educației pentru toleranță pentru optimizarea interacțiunii comunicative în mediul educațional, comunicarea tolerantă fiind posibilă prin sincronie interacțională, prin intrare simultană în vibrație afectivă a emițătorului și receptorului, dificil de atins din cauza unor dificultăți afective care subminează compatibilitatea psihologică a partenerilor comunicării.

În relația profesor-elev trebuie avut în vedere, nu în ultimul rând, și personalitatea elevilor. Desigur, comportarea profesorului în clasă este condiționată, în mare măsură, și de atmosfera existentă, de comportarea elevilor. Contează, totodată, și opiniile, valorile, atitudinile și caracteristicile personale ale profesorului.

Prioritatea de bază a societății contemporane este educația și dezvoltarea complexă a copiilor în spiritul valorilor culturii toleranței. *Responsabilitatea profesorilor* este să demonstreze *un înalt nivel de cultură profesională*. Toleranța pedagogică este o competență necesară nu doar profesorilor, ci și părinților deoarece într-o lume care este din ce în ce mai agresivă, intolerantă, unde violența verbală se manifestă mereu, educația pentru toleranță trebuie începută de acasă, pentru a oferi copiilor noțiuni elementare privind conduita socială civilizată. Ajungând în școală, ei vor cunoaște ABC-ul unui comportament tolerant și cult [2, p. 45].

Cred că putem prelua anumite aspecte din practica mondială: să abordăm educația pentru toleranță din perspectiva responsabilității, să promovăm în școală empatia și toleranța.

Profesorii nu întotdeauna știu ce este empatia și rostul acesteia pentru un demers didactic eficient. Puțin se cunosc între ei pentru a ajunge la cunoaștere reciprocă și înțelegere, trebuie să pornim de la autocunoaștere: cunoscându-mă mai bine, acceptându-mă așa cum sunt, voi fi în stare să accept pe alții.

Comunicarea tolerantă în familie este un rezultat al educației pentru toleranță a copiilor în școală și comunitate. Oamenii sunt ființe sociabile, ce interacționează în situații inedite. Din aceste considerente elevii au nevoie de sprijinul părinților și al profesorilor pentru a face față dificultăților școlarizării. Comunicarea este un mod fundamental de interacțiune psiho-socială a persoanelor, realizată fie prin limbaj sau prin alte coduri, cu ajutorul cărora se pot transmite informații. Iar noi oamenii avem nevoi esențiale, nevoia de a spune, de a fi înțeles, de a fi recunoscut/valorizat, de a influența și de intimitate.

Expresivitatea emoțională a adulților devine un model pentru copii, în ceea ce privește exprimarea emoțională. Experimentarea unor situații emoționale diferite și discuțiile cu părinții ajută copii în înțelegerea situațiilor emoționale și în reacționarea adecvată în astfel de situații. Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează [3, p. 6].

În concluzie, credem că putem prelua anumite aspecte din practica mondială: să abordăm educația pentru toleranță din perspectiva responsabilității, să promovăm în școală empatia și toleranța. Profesorii nu întotdeauna știu ce este empatia și rostul acesteia pentru un demers didactic eficient. În acest context nu trebuie să uităm că expresivitatea emoțională a adulților devine un model pentru copii, în ceea ce privește exprimarea emoțională. Experimentarea unor situații emoționale diferite și discuțiile cu părinții ajută copii în înțelegerea situațiilor emoționale și în reacționarea adecvată în astfel de situații. Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează, or parteneriatul se bazează pe încredere reciprocă, discuții constructive și dorința de colaborare.

## **Bibliografie**

1. Băran-Pescaru A. Parteneriat în educație - familie-școală-comunitate. București: Aramis Print, 2004. 371 p.
2. Boroș M. Profesorul și elevii. București: Ed. Gutinul, 1994. 245 p.
3. Cojocaru M. Teoria culturii emoționale. Chișinău: UPS "I. Creangă", 2010. 239 p.
4. Gonciar V. Dezvoltarea competențelor de comunicare. Chișinău: USM, 2009. p.72-74.
5. Stăiculescu C. Managementul parteneriatului școală – familie. În: Managementul grupului educat. București: ASE, 2007. 314 p.
6. Țurcan L. Formarea toleranței pedagogice a cadrelor didactice. Chișinău, 2015. 196 p.
7. Țurcan L. Pedagogia toleranței. Chișinău: UPS " Ion Creangă", 2013. 150 p.
8. Verza F. E. Afectivitate și comunicare. București: Humanitas, 2004. 369 p.